Ture Wedberg, Katrineholm, blåser i näverlurar, Ingvar Werssell, trakterar fiddlan medan Gösta Klemming tar tonen på "hummeln"

Jonglering med fana på spelmansstämman

Folket 25/6 1956

Framlockandet av toner på ett flertal originella instrument och tonkaskader från ett 60-tal violiner bidrog till att göra 1956 års spelmansstämma vid Julita skans till succé. Det blev en solskensdag i verklig mening, och ett gott gemyt introducerades av sörmlandsförbundets spelmansordförande folkskollärare Gustaf Wetter med en humoristisk presentation av program och soloartister.

Han konstaterade först och främst att man fått anmälan om deltagande från ett 30-tal spelmän — det kom 60! Det blev sålunda ganska trångt på den hopsnickrade "scenen", men sämjan liksom spelglädjen var stor.

Spelmännen tågade in med fanor i spetsen och i skaran syntes i främsta "roten" äldstingen i gänget 84-årige Frans Andersson, Stigtomta, och yngstingen 12-årige Torbjörn Karlsson, Katrineholm, båda som tidigare nämnts stämmodebutanter. Intendenten vid Nordiska museet Brynolf Hellner hälsningstalade.

Och så rullades det två timmar långa programmet upp. "Katarina i Klövhälla" hade fått ta Frans Anderssons arm vid inmarschen, och hon gav så småningom prov på sitt bygdemålsberättande och även någon sångstump hann hon med innan avresan till Ericsberg, där ännu ett engagemang väntade. Den 60-hövdade violinorkestern med östgötar, närkingar, västmanlänningar, smålänningar och sörmlänningar lät gång på gång stråkarna locka fram kända folkvisetoner.

Och så var det soloartisterna: Ture Wedberg, känd näverlursblåsare, blåste in stämman på det krävande instrumentet, smålandsordföranden Gösta Klemming spelade "hummel" — ett mycket sällsynt instrument — och kantor Ingvar Wersell från Valskog trakterade fiddlan. Åke Liljeholm, Gnesta, presenterade nyckelharpan och Lasse Andersson, Skogstorp och Ruth Jacobsson, Katrineholm, svarade för sångligt välljud.

En anslående punkt var doktor .Herman. Jülgs. "Meraner Fahnenschvingen", en jonglering" med fana, allt utgörande en hyllning till fallna krigare, enligt tyrolsk tradition.

Publiken var väl med på noterna och applåderade livligt allt som bjöds. Gustaf Wetter uttalade inledningsvis förhoppningen att stämmotraditionen vid Julita skulle bevaras länge och att det kommer att finnas publikt underlag är höjt utom allt tvivel. Österåkers brudmarsch var den sista låten för årets stämma, och med den hyllades också ett brudpar.

Spelmansstämman å Julita skans 1956

Fem landskaps allmogespelmän drog 10.000 till Julita Skans

Dagens Nyheter 25/6 1956

Äldste deltagaren, Frans Andersson — med 84 år på nacken — från Stigtomta, strök felan lika säkert som Torbjörn Karlsson, 12 år, Katrineholm.

Vid Julita Skans intill den vackra sjön Öljaren norr om Katrineholm samlades under midsommarhelgen närmare 10.000 personer. Festligheterna kulminerade på midsommardagen, när Södermanlands spelmansförbund höll sin traditionella spelmansstämma under deltagande av allmogespelmän även från Östergötland, Västmanland, Närke och Småland.

Här uppträdde dagens äldsta, 84-årige Frans Andersson, Stigtomta, tillsammans med 12-årige Torbjörn Karlsson, Katrineholm. Här smektes det märkliga instrumentet hummelns strängar av ordföranden i Smålandsförbundet Gösta Klemming. Här trakterades nyckelharpa och blåstes i näverlur, och som klimax spelade kantor Ingvar Werssell från Björskog på fiddla, vars data går långt tillbaka på 1800-talet. Instrumentet, som uppvisades i två olika exemplar, dels tenor- och dels alpfiddla, tillverkas nu i Bremen och har en vacker päronform och en spröd och tilltalande klang i strängarna.

Intendenten vid Nordiska museet Brynolf Hellner hälsningstalade, Lasse Andersson sjöng till luta, det hela togs på tråd av en tysk, Hermann Jügl, som kommer att spela upp tilldragelsen vid sin återkomst till Innsbruck i Tyrolen. Han gav även uppvisning i en fanparad, som komponerats till minne av de i kriget fallna soldaterna. Strålande sol gynnade evenemanget.

(DN, Katrineholm.)